

The background image shows a harbor scene at dusk or dawn. In the foreground, the dark hull of a ship with the text 'SEMPER FI' is visible. In the middle ground, a blue and white ship named 'THARSIS' is docked. In the background, there are industrial buildings, including one with a sign that says 'DE WAAL'. The water reflects the lights and structures.

Economische barometer van de Nederlandse maritieme maakindustrie

Derde kwartaal 2023

NMT, voor de maritieme maakindustrie

Voorwoord

Deze barometer geeft de belangrijkste uitkomsten weer van de enquête, die aan het einde van het derde kwartaal van 2023 gehouden is onder de leden van NMT. Aan hen veel dank voor het invullen van de enquête die ten grondslag ligt aan dit rapport. Samen zorgen we ervoor dat we meer inzicht krijgen in het reilen en het zeilen van onze maritieme maakindustrie.

De enquêteresultaten zijn overwegend positief, maar er zijn enkele tekenen van afnemend optimisme. Toch lijkt het erop dat in het derde kwartaal van 2023 zowel de omzet/afzet als orderportefeuille zijn gegroeid. Verder verbeterde de winstgevendheid en minder respondenten geven aan last te hebben gehad van een tekort aan productiematerialen. De resultaten met betrekking tot de beoordeling van de huidige situatie aan het eind van het derde kwartaal toonde een afname in optimisme, hoewel de meerderheid geen verandering meldde.

Verder suggereren de enquêteresultaten dat er een goed startniveau is voor samenwerking in onze industrie, maar er zijn duidelijke uitdagingen en obstakels die moeten worden aangepakt. Het identificeren van gedeelde doelen, het faciliteren van communicatie tussen belanghebbenden en het implementeren van concrete initiatieven kunnen allemaal bijdragen aan het stimuleren van project overstijgende samenwerking en het bereiken van een meer geïntegreerde en effectievere industrie.

Een aantal respondenten hebben het belang benadrukt van een duidelijk toekomstperspectief vanuit de overheid. Het is daarom fantastisch nieuws dat de maritieme sector en het Rijk de komende twee jaar 60 miljoen euro gaan investeren in innovatieve scheepsbouw. Sector en kabinet gaan aan de slag met 25 maatregelen voor 25 knelpunten voor behoud van droge voeten, versnelling van de energietransitie en het borgen van economische- en militaire veiligheid. Deze plannen zijn samengevat in de Sectoragenda Maritieme Maakindustrie (zie [LINK](#)). Een geweldig voorbeeld van wat mogelijk is wanneer overheid en industrie samenwerken voor positieve verandering.

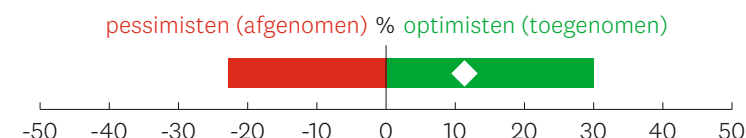
Roel de Graaf, directeur Netherlands Maritime Technology

Leeswijzer grafieken

In de enquête die ten grondslag ligt aan de economische barometer worden ondernemers naar hun oordeel gevraagd over verschillende onderwerpen. **Optimisten** zijn ondernemers die verbetering zien of verwachten en **pessimisten** zijn zij die verslechtering zien of verwachten. Daarnaast zijn er ook ondernemers die geen verbetering of verslechtering zien/ervaren, deze groep is niet zichtbaar in de grafieken. Het aantal optimisten en pessimisten vormt de basis voor het saldo. Het **saldo** (◇) is het verschil tussen het percentage optimisten en het percentage pessimisten. Bij een positief saldo zijn er meer optimisten dan pessimisten en bij een negatief saldo zijn er meer pessimisten dan optimisten. Het saldo geeft in één oogopslag weer of de stemming onder ondernemers positief of negatief is en in welke mate.

Voorbeeld

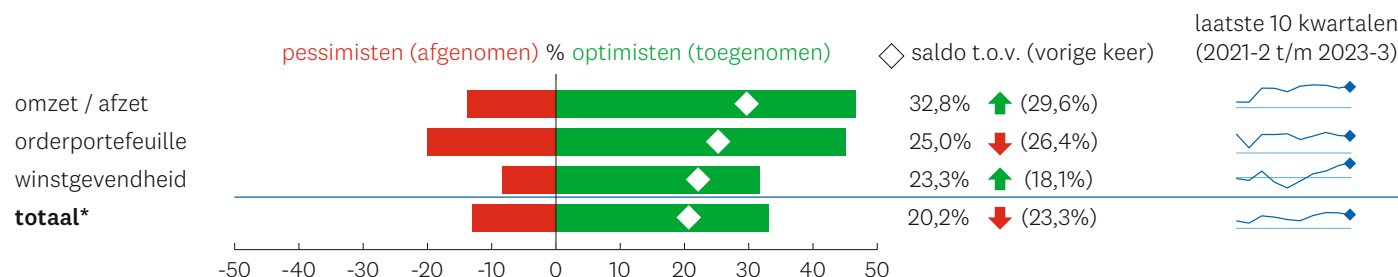
onderwerp

Ontwikkelingen in het derde kwartaal van 2023

Iets meer dan 40% van de respondenten gaf aan dat in het derde kwartaal van 2023 zowel de omzet/afzet als de orderportefeuille zijn gestegen. Het aantal respondenten dat een afname meldde, was aanzienlijk lager dan degenen die een toename rapporteerden, waardoor het saldo positief is. Het saldo van de winstgevendheid is nu voor de vierde opeenvolgende keer positief, nadat het lange tijd negatief was geweest. Daarnaast heeft een minderheid van de respondenten aangegeven dat inkooprijzen recentelijk zijn gestegen.

Ontwikkelingen eerste kwartaal (Q3 '23 t.o.v. Q2 '23)

*Enkele indicatoren zijn niet zichtbaar in de grafiek.

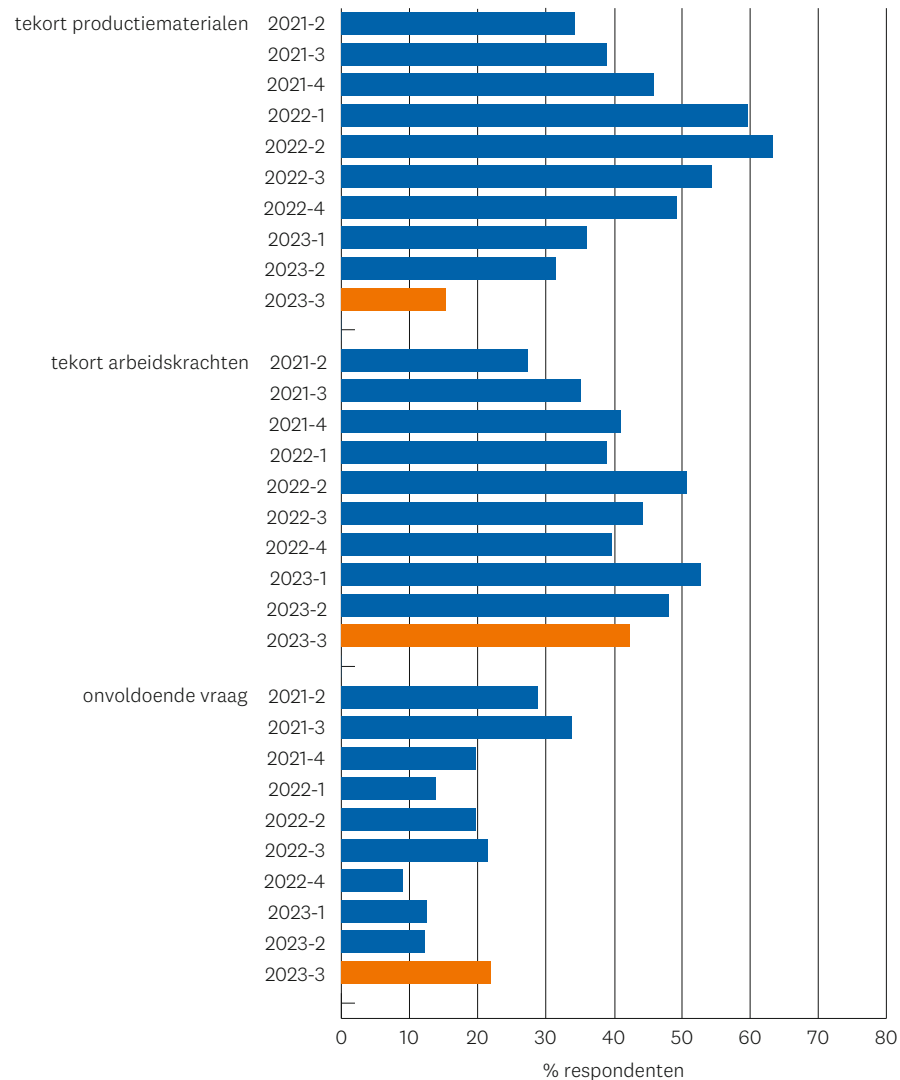
Verder is het aantal respondenten dat aangeeft een tekort aan productiematerialen te ervaren voor de vijfde keer op rij afgenomen. Dit zou kunnen wijzen op een verminderde verstoring in de toeleveringsketen, wat mogelijk heeft bijgedragen aan een verbeterde winstgevendheid en een verdere beperking van prijsstijgingen.

Belemmeringen

Een tekort aan arbeidskrachten blijft een aanzienlijke uitdaging voor veel bedrijven. Uit onze enquête blijkt dat 42% van de respondenten aangeeft hiermee te kampen. Tegelijkertijd is er voor de vijfde opeenvolgende keer een afname in het aantal respondenten dat problemen ondervindt vanwege een tekort aan productiematerialen. Ditmaal geeft nog slechts 15% aan hier last van te hebben. Ongeveer één op de vijf respondenten merkt een onvoldoende vraag op, gelukkig heeft de meerderheid hier nog geen last van.

Wat betreft inkooprijzen, meldt 36% van de respondenten dat deze in het tweede kwartaal van 2023 zijn gestegen. Dit vertegenwoordigt een daling ten opzichte van de twee voorgaande metingen, waar respectievelijk 57% en 75% van de respondenten aangaf dat de inkooprijzen waren gestegen. Het aantal respondenten dat aangeeft dat hun verkoopprijzen zijn gestegen, is in deze meting afgenomen tot 32%.

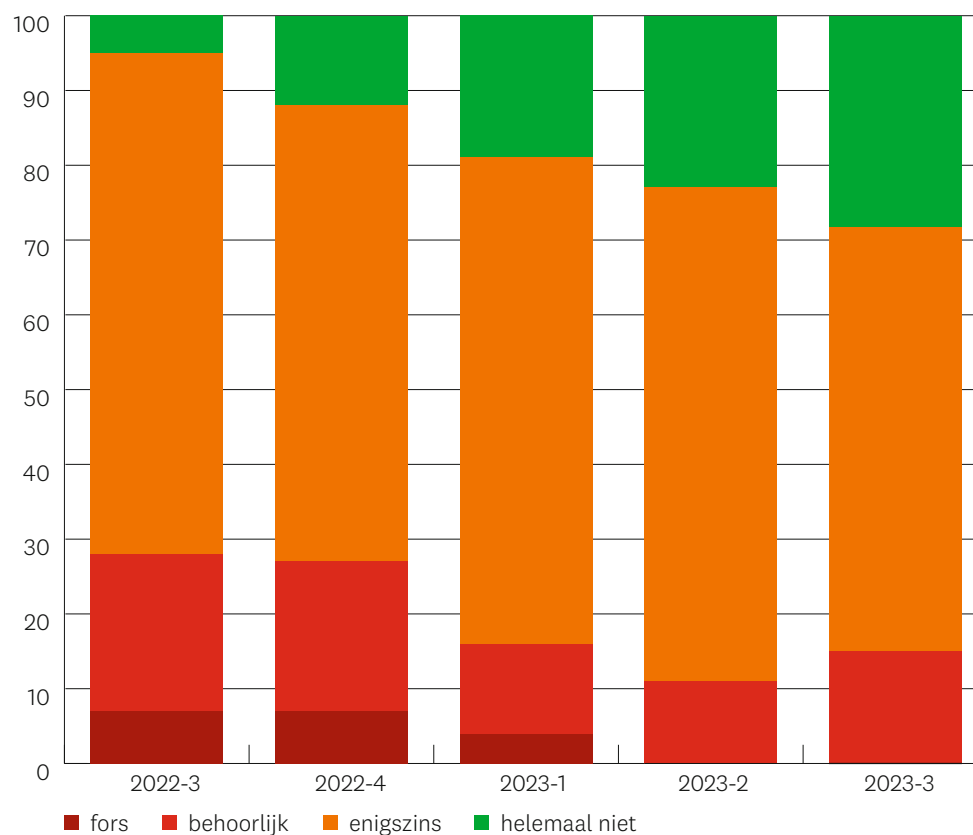
Belemmeringen

Voor 15% van de respondenten vormen de huidige energieprijzen momenteel een aanzienlijk probleem voor hun bedrijf. Bovendien beschouwt 57% het als enigszins problematisch, terwijl 28% van de respondenten aangeeft dat de huidige energieprijzen geen zorg zijn voor hun bedrijf.

De gasprijzen liggen nog steeds meer dan tweemaal zo hoog als het tienjarig gemiddelde vóór het uitbreken van de oorlog in Oekraïne. Vorige winter waren de weersomstandigheden mild en was er een afname in de industriële vraag. Een strenge winter en een toename in de industriële vraag zouden de Europese energieprijzen aanzienlijk kunnen laten stijgen. Verder zetten oplopende spanningen in het Midden-Oosten ook de energieprijzen weer onder druk. Het risico bestaat dat een deel van de zware industrie op de lange termijn uit Europa verdwijnt, gezien het al aanzienlijke verschil in energieprijzen tussen Europese landen en andere delen van de wereld. Tenzij passende maatregelen worden genomen, blijft het van groot belang om de problemen die voortvloeien uit hoge energieprijzen nauwlettend in de gaten te houden.

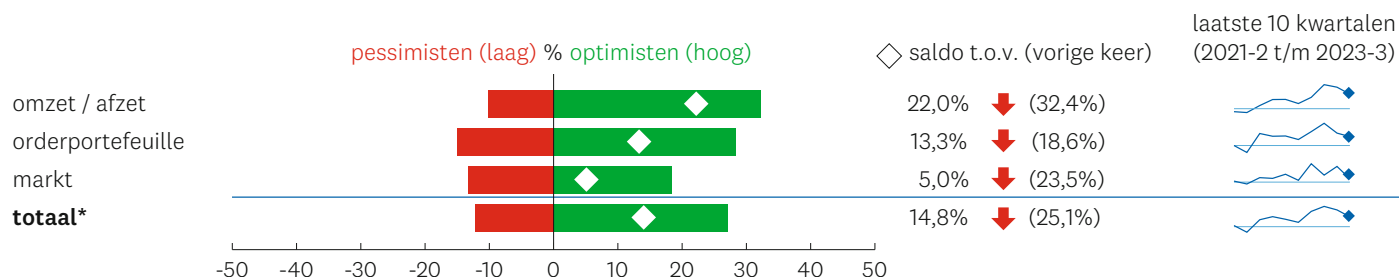
Zijn de huidige energieprijzen voor uw bedrijf een probleem?

Beoordeling van de ondernemer eind derde kwartaal van 2023

Ongeveer één derde van de respondenten beoordeelt de omzet/afzet als 'hoog' en 28% beschouwt de orderportefeuille als 'groot'. Verder beschouwt 18% van de respondenten de markontwikkelingen - buiten de prestaties van hun bedrijf - als 'goed', terwijl 13% ze als 'slecht' beoordeelt. Veel respondenten ervaren de markontwikkelingen als 'normaal'. Over het algemeen is het aantal optimisten ten opzichte van vorige meting afgenomen en het aantal pessimisten lichtelijk toegenomen. Desondanks meldt de meerderheid van de respondenten dat er geen verandering is opgetreden in vergelijking met de vorige meting.

Beoordeling van de ondernemer eind derde kwartaal 2023

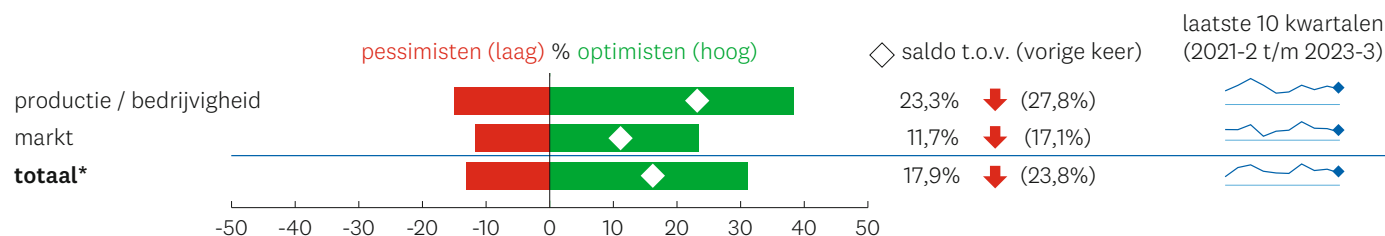

*Enkele indicatoren zijn niet zichtbaar in de grafiek.

Verwachte ontwikkelingen in het vierde kwartaal van 2023

Alle indicatoren zijn nog steeds positief, maar er is wel een daling opgetreden in vergelijking met de vorige meting. Dit kan duiden op een afnemend optimisme. Laten we hopen dat dit gevoel zich niet vertaalt naar daadwerkelijke resultaten.

Verwachte ontwikkelingen in het vierde kwartaal van 2023 (Q4 '23 t.o.v. Q3 '23)

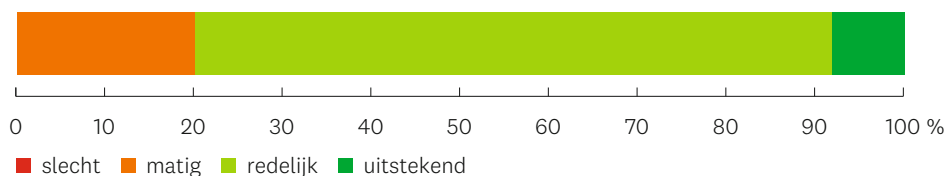

*Enkele indicatoren zijn niet zichtbaar in de grafiek.

Analyse van enquêteresultaten over project overstijgende samenwerking en stimulatie daarvan

Beoordeling van huidige mate van samenwerking tussen bedrijven

Uit de enquête blijkt dat de huidige mate van samenwerking in de industrie redelijk is. Maar uiteraard is er ruimte voor verbetering.

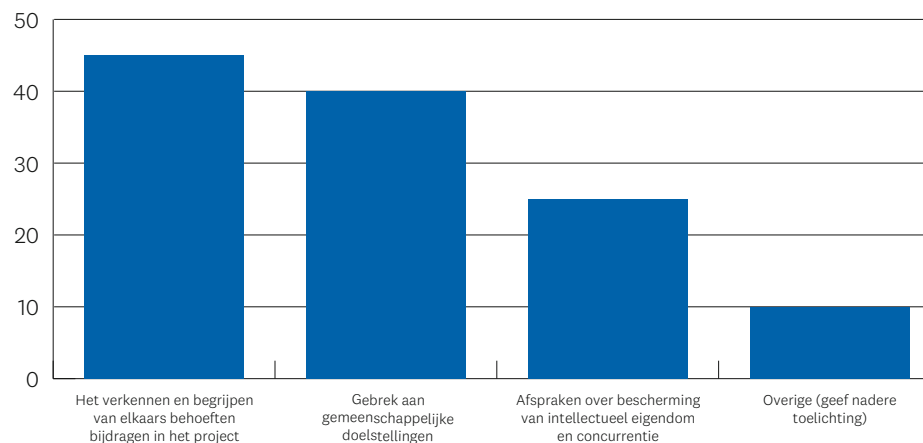

De grootste uitdagingen

De grootste uitdagingen bij het bevorderen van samenwerking die verder gaat dan individuele projecten zijn onder meer het verkennen en begrijpen van elkaars behoeften en bijdragen in het project. Verder geeft een groot deel van de respondenten aan dat er een gebrek is aan gemeenschappelijke doelstellingen. Het is van cruciaal belang om deze obstakels aan te pakken om project overstijgende samenwerking te bevorderen. Daarnaast spelen kwesties met betrekking tot intellectueel eigendom en concurrentie ook een rol, wat aangeeft dat er behoefte is aan duidelijke afspraken en richtlijnen op dit gebied.

De toelichting van enkele respondenten wijst op enkele belangrijke aandachtspunten, waaronder het belang van een duidelijk toekomstperspectief vanuit de overheid. Dit kan ondernemers motiveren om te investeren in samenwerking. Ook wordt voorgesteld om naast de aandacht die gaat naar toepassingen van alternatieve brandstoffen meer aandacht te geven aan het verbeteren van energie-efficiëntie.

Grootste uitdagingen bij het bevorderen van samenwerking die verder gaat dan individuele projecten in onze industrie (% respondenten)

Behoefte aan specifieke ondersteuning en middelen

Het is essentieel om gedeelde belangen en doelen te identificeren en belanghebbenden en bedrijven bij elkaar te brengen. Het voorstel van één van de respondenten om toegankelijke software te gebruiken voor ‘gezamenlijke werkruimtes’ kan ondersteuning bieden die nodig is voor efficiënte samenwerking.

Andere suggesties en ideeën van respondenten

Verder zijn er tal van concrete initiatieven en ideeën voorgesteld om project overstijgende samenwerking te bevorderen. Deze omvatten het stimuleren van demonstratieprojecten naast verder onderzoek, het faciliteren van contact tussen toeleveranciers, het verzorgen van in-depth bedrijfspresentaties en het aanmoedigen van scheepswerven om integrale ketensamenwerking aan te gaan. Omdat bij samenwerken wederzijds vertrouwen en de gunfactor erg belangrijk zijn is het van belang om persoonlijke relaties tussen bedrijven te bevorderen.

Tot slot

NMT is, vaak samen met andere organisaties, namens jullie allemaal voortdurend in nauw contact met onze overheid en andere relevante organisaties om de maritieme maakindustrie te steunen. Deze barometer is daarvoor erg belangrijk. Elk kwartaal peilt NMT wat de stemming is waardoor trends kunnen worden vastgesteld. Hoe meer bedrijven meedoen met het invullen van de enquête hoe representatiever de uitkomsten zijn. Jullie bijdrage blijft elk kwartaal hard nodig.

Netherlands Maritime Technology
Willemswerf • Boompjes 40 • 3011 XB Rotterdam
Postbus 23541 • 3001 KM Rotterdam

T +31 (0)88 44 51 000
E info@maritimetechnology.nl
I www.maritimetechnology.nl
